

**ISTRAŽIVANJE
JAVNOG
MNIJENJA**

UZ TEMU

Iako istraživanje javnoga mnijenja u Hrvatskoj nema ni približno tako dugu i bogatu povijest kao u zemljama s dužom demokratskom tradicijom, dosadašnja znanstvena aktivnost na tome području ipak je, i u našim uvjetima, kumulirala neka osnovna znanja o karakteristikama, procesu oblikovanja i trendovima javnoga mnijenja kao i o različitim metodologijskim pojedinostima bitnima za valjano istraživanje te osjetljive društvene tematike. Da bi ispunila svoju znanstvenu svrhu, istraživanja javnoga mnijenja moraju prevladati uobičajeni pragmatizam deskripcije trenutnoga stanja te, s jedne strane, pokušati objasniti glavne psihološke i društvene determinante geneze i dinamike javnoga mnijenja. (Drugim riječima, osim ispitivanja odnosa građana spram trenutno aktualnih društvenih pitanja i procesa, moraju obuhvatiti i proučavanje vrijednosnog sustava i temeljnih socijalnih i političkih stavova pojedinaca, kao i političkog i šireg društvenog konteksta relevantnog za oblikovanje i promjene javnoga mnijenja.) S druge strane, u sklopu takvih istraživanja nužno je razvijati i sustavno provjeravati specifičnu metodologiju prikupljanja i analize empirijskih podataka, koja ne samo da je nužan preduvjet za postizanje zadovoljavajuće valjanosti istraživanja javnoga mnijenja već može, zbog određenih mogućnosti izravne evaluacije rezultata, značajno pridonijeti i poboljšanju valjanosti anketnih društvenih istraživanja uopće.

Sadržajna koncepcija ovog tematskog broja *Društvenih istraživanja* uglavnom se zasniva na spomenutom shvaćanju glavnih karakteristika i zadaća znanstvenoga istraživanja javnoga mnijenja. Tematskim rasponom izabranih članaka nastojali smo ponajprije predstaviti mogući raspon tematike takvih istraživanja te predočiti neke dosadašnje rezultate znanstvenoga bavljenja tim područjem u našoj društvenoj sredini. Sukladno tome, u dva objavljena članka predstavljani su rezultati proučavanja nekih psiholoških odrednica javnoga mnijenja – mogućeg utjecaja ideoloških usmjerenja (temeljnih društvenih stavova) pojedinaca na stranačke preferencije i namjere glasovanja na izborima te pokušaja identificiranja materijalističkog-postmaterijalističkog vrijednosnog sklopa kao moguće socio-psihološke predispozicije političkih stavova i opredjeljenja; u dva naredna rada opisane su neke bitne odrednice hrvatskog javnog mnijenja na primjerima javne percepcije vodećih društvenih problema te opažaja bitnih karakteristika hrvatskog političkog prostora; i na kraju, u sklopu ovoga broja predstavljene su i dvije metodologijske rasprave o spontanoj selekciji planiranih uzoraka, nastaloj zbog odbijanja anketne suradnje i nepotpunog izjašnjavanje na ključna anketna pitanja, a koja se u brojnim istraživanjima javnoga mnijenja pokazala iznimno važnim potencijalnim izvorom nedostatne validnosti anketnih rezultata.

Valja spomenuti da su, s iznimkom jednoga, svi obuhvaćeni radovi sastavni dio višegodišnjeg longitudinalnog istraživanja javnoga mnijenja u Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar (sadašnji naziv Instituta za primijenjena društvena istraži-

vanja u Zagrebu) te da stoga ne mogu reprezentirati ukupno bavljenje tom problematikom u našoj društvenoj sredini. Uz to, zbog općenito nedostatne tradicije i učestalosti takvih istraživanja u Hrvatskoj, predstavljeni radovi imaju pretežno inicijalnu vrijednost, ukazujući više na moguće smjerove daljnjih istraživanja nego što nude cjelovitu znanstvenu identifikaciju proučavanih problema ili pak detaljnije razrađena i dostatno provjerena rješenja za poboljšanje metodologije te vrste društvenih istraživanja.

Vesna Lamza Posavec